

УДК 336. 74:336. 77

Кононенко А. Ф.,

кандидат економічних наук, доцент ДонНУЕТ імені Михайла Тугана-Барановського,

Тодосейчук Г. С.,

ДонНУЕТ імені Михайла Тугана-Барановського

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ РЕЗУЛЬТАТОМ КОНСОЛІДОВАНИХ БАНКІВ НА ПІДСТАВІ АДАПТОВАНОЇ МОДЕЛІ В. С. КРОМОНОВА

У статті викладено результати дослідження щодо адекватності методики В. С. Кромонова до визначення її впливу на фінансовий результат банківських установ з урахування коефіцієнта значущості інформації, що надається банками; побудовано відповідну математичну модель, яка дозволяє здійснювати управління фінансовим результатом банківської установи.

Ключові слова: фінансовий результат, модель В. С. Кромонова, чистий спред, рентабельність активів, рентабельність капіталу, значущість фінансової звітності консолідованих банківських установ.

В статье изложено результаты исследования относительно адекватности методики В. С. Кромонова для определения ее влияния на финансовый результат банковских учреждений учитывающей коэффициент значимости информации, которая предоставляется банками; разработана соответствующую математическую модель, которая позволяет осуществлять управление финансовым результатом банковского учреждения.

Ключевые слова: финансовый результат, модель В. С. Кромонова, чистый спред, рентабельность активов, рентабельность капитала, значимость финансовой отчетности консолидированных банковских учреждений.

The article has shown the results of the V. S. Kromonov's methodic adequacy according to the definition of its influence on the banking establishment financial result taking into consideration the factor of the informational importance, which is given by banks; the suitable mathematical model, which allows to commit the administration of the banks financial result, has been built.

Key words: financial results, V. S. Kromonov model, net spread, ROA, ROE, the importance of consolidated banks financial report.

Постановка проблеми. За умов формування актуальної, доцільної та високозначущої інформації про діяльність банківської групи з поєднаним капіталом у вигляді консолідованої або зведеної фінансової звітності, слід приділяти пильну увагу саме забезпеченню якісного параметру інформації, що безсумнівно, має позитивний вплив на кінцевий результат діяльності групи – прибуток [1; 2]. Чинники впливу на фінансовий результат будь-якого банку поділяють на зовнішні та внутрішні, абсолютні та відносні, кількісні та якісні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематиці управління фінансовими процесами такого специфічного сегмента ринку, як консолідовані банківські установи, присвячено роботи таких вітчизняних вчених-економістів, як С. В. Білобловський, О. Д. Вовчак, Н. І. Волкова, О. М. Губачова, А. Г. Дідук, Ю. М. Клапків, Т. Д. Косова, В. М. Костюченко, О. Е. Кузьмінська, Ю. В. Носік, Л. О. Омелянович, В. П. Онищенко, О. О. Папаїка. Серед зарубіжних економістів, що присвятили свою увагу проблемі консолідації в банківському секторі та розкриття фінансової інформації, варто виділити Александра Девіда, І. О. Гаттунен, Джона Блейка, Есохейне Іберохарху, Жаклін Сенд, Б. Карлоф, А. В. Мешкова, А. М. Недялкову, Оріол Аамат, А. В. Угловську, Федеріко Руссо та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є визначення побудова моделі впливу дескрипторів привілейованості на фінансовий результат за для подальшого управління ним.

Для розв'язання такої мети були поставлені такі завдання: ідентифікація відповідних дескрипторів, їх кількісна оцінка, визначення відсутності мультиколінійності чинників, побудова та інтерпретація моделі впливу відповідних чинників на фінансовий результат консолідованих банків.

Виклад основного матеріалу. У процесі управління фінансовою сталістю банку вчені-економісти пропонують різні методики та коефіцієнти, які описують певні сторони роботи установи, напрями аналізу, які формують думку зацікавлених осіб, виражають аспекти фінансового стану, ліквідності, рентабельності та ділової активності. На нашу думку, найбільш виразною є методика, що містить показники за всіма вказаними напрямками аналізу банку з достатньо обмеженою кількістю показників, – методика В. С. Кромонова [4].

Вважаємо за доцільне запропонувати означені методикою показники застосувати як вихідні, що описують якісну компоненту дескрипторів фінансової звітності консолідованих банківських установ. Модель В. С. Кромонова передбачає розрахунок шістьох коефіцієнтів, на підставі яких виводиться генеральний коефіцієнт, значення якого й характеризує фінансовий стан банку. Розраховані коефіцієнти зважуються на встановлені сталі значення, які повинні бути властивими банку з ідеальними показни-

ками. Коефіцієнтами, що розраховуються в моделі, є: генеральний коефіцієнт надійності, коефіцієнт миттєвої ліквідності, крос-коефіцієнт, генеральний коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт захищеності капіталу, коефіцієнт фондової капіталізації прибутку.

Оцінка значення генерального коефіцієнта фінансової надійності за моделлю В. С. Кромонава дає підстави для твердження, що саме банки з консолідованою фінансовою звітністю є більш пластичними до зовнішніх чинників ризику й характеризуються більшою стабільністю фінансового стану. Це є більш привабливим, ніж різкі ривки та спади надійності.

Слід зазначити, що в описуванні якісної компоненти дескрипторів фінансової звітності показники моделі В. С. Кромонава, які були обраними за базу проведення подальшого впливу значущості дескрипторів, їх кількісного впливу на фінансовий результат через оцінку кінцевого споживача звітності, не охоплюють дескрипторів рентабельності та замало описують ділову активність фінансових установ. Тому вважаємо за доцільне провести аналіз адекватності впливу якісної компоненти дескрипторів на підставі розрахунку агрегованих показників рентабельності та фінансового стану – показник прибутковості активів (*ROA*) і показник прибутковості капіталу (*ROE*). Ділова активність банку може бути визначеною за допомогою показника чистого спреду [4].

Для побудови адаптивної моделі за деякими консолідованими банківськими установами України проведемо аналіз відбору чинників на оцінку мультиколінеарності та відхилимо ті, що дають більшість негативних оцінок.

Результати адекватності чинників за банками – об'єктами дослідження – наведемо у вигляді табл. 1, де фактори, що не відповідають вимогам позначимо “1” у розрізі банків, решта – “0”. Найбільший сумарний бал за тим чи іншим чинником буде свідчити про доцільність його вилучення із загальної моделі впливу якісних характеристик дескрипторів фінансової звітності на фінансовий результат установи.

Таблиця 1
Оцінка дотримання вимог до чинників кореляційно-регресійної моделі в розрізі банків – об'єктів дослідження

№ з/п	Назва	Генеральний коефіцієнт надійності (x1)	Коефіцієнт миттєвої ліквідності (x2)	Крос-коефіцієнт (x3)	Генеральний коефіцієнт ліквідності (x4)	Коефіцієнт захищеності капіталу (x5)	Коефіцієнт фондової капіталізації прибутку (x6)	Рентабельність активів (x7)	Рентабельність капіталу (x8)	Чистий спред (x9)
1	ПриватБанк	0	0	0	0	1	0	0	0	0
2	Ощадбанк	0	0	0	0	1	0	1	1	0
3	Укрексімбанк	1	0	0	0	0	0	1	1	0
4	Експрес-банк	1	0	0	0	1	0	1	1	0
5	Діамантбанк	1	0	0	0	1	0	1	1	0
6	ПУМБ	1	0	0	0	0	1	1	1	1
7	УкрБізнесБанк	0	0	0	0	1	1	1	1	0
8	Унікомбанк	0	0	0	0	1	1	1	1	0
	Разом	4	0	0	0	6	3	7	7	1

Найбільший бал отримано за чинниками рентабельність активів (x7) та рентабельність капіталу (x8) – 7.

Також значуща оцінка фактору коефіцієнт захищеності капіталу (x5) – 6. Вилученню підлягають генеральний коефіцієнт надійності (x1) – 4 бали та коефіцієнт фондової капіталізації прибутку (x6) – 3 бали. Показник чистий спред (x9) має 1 негативний результат, однак, вважаємо, що таке значення замале для вилучення чинника з моделі.

Крім того, потрібно зазначити, що однією з ознак, яка веде до появи мультиколінеарності моделі, виступає використання чинників, що дублюють один одного за економічним змістом [3, с. 22]. Оскільки генеральний коефіцієнт ліквідності (x4) та коефіцієнт миттєвої ліквідності (x2) є показниками, які описують один і той самий напрям аналізу, а крім того, фактор x4 включає в себе компоненти розрахунку x2, вважаємо за необхідне усунути фактор x2 з моделі.

Таким чином, встановлено, що нормальними чинниками для побудови моделі кореляційно-регресійного аналізу, яка описувала б вплив взаємозв'язку дескрипторів фінансової звітності та її важливос-

ті для кінцевого споживача і яка б могла бути функціональною як у період економічної стійкості, так і за кризових явищ в економіці, є такі: крос-коефіцієнт; генеральний коефіцієнт ліквідності; чистий спред. Відібрані дескриптори мають сигнальне значення, зміна яких призведе до істотних наслідків у перспективі.

Крім зазначених показників, вважаємо за необхідне ввести додатковий вільний член R , який описує рівень неврахованого ризику (зовнішнього та внутрішнього), та статичний показник значущості фінансової звітності консолідованих банківських установ для кінцевого споживача.

Математична модель впливу відібраних факторів з урахуванням значущості звітності банківського угруповання для кінцевого споживача набуде вигляду:

$$Y = (aX_1 + bX_2 + cX_3 + R) * K, \quad (1)$$

де a, b, c – параметри рівняння;

X_1, X_2, X_3 – чинники моделі (крос-коефіцієнт, генеральний коефіцієнт ліквідності, чистий спред);

Y – результативний показник (фінансовий результат);

R – вільний член, що відображає неврахований ризик банку;

K – коефіцієнт значущості фінансової звітності консолідованих банківських установ для кінцевого споживача звітності ($K=2,008$ при звітності, що включає п'ять форм вираження дескрипторів ємності; $K=2,032$ при звітності, що включає шість форм вираження дескрипторів ємності).

На підставі усереднених значень побудована вихідна факторна модель (рис. 1).

Графік характеризується дуже високою щільністю зв'язку $-0,9737$, тобто модель буде точною з вірогідністю 97%, що свідчить про високий ступінь вірогідності прогнозних значень на її основі.

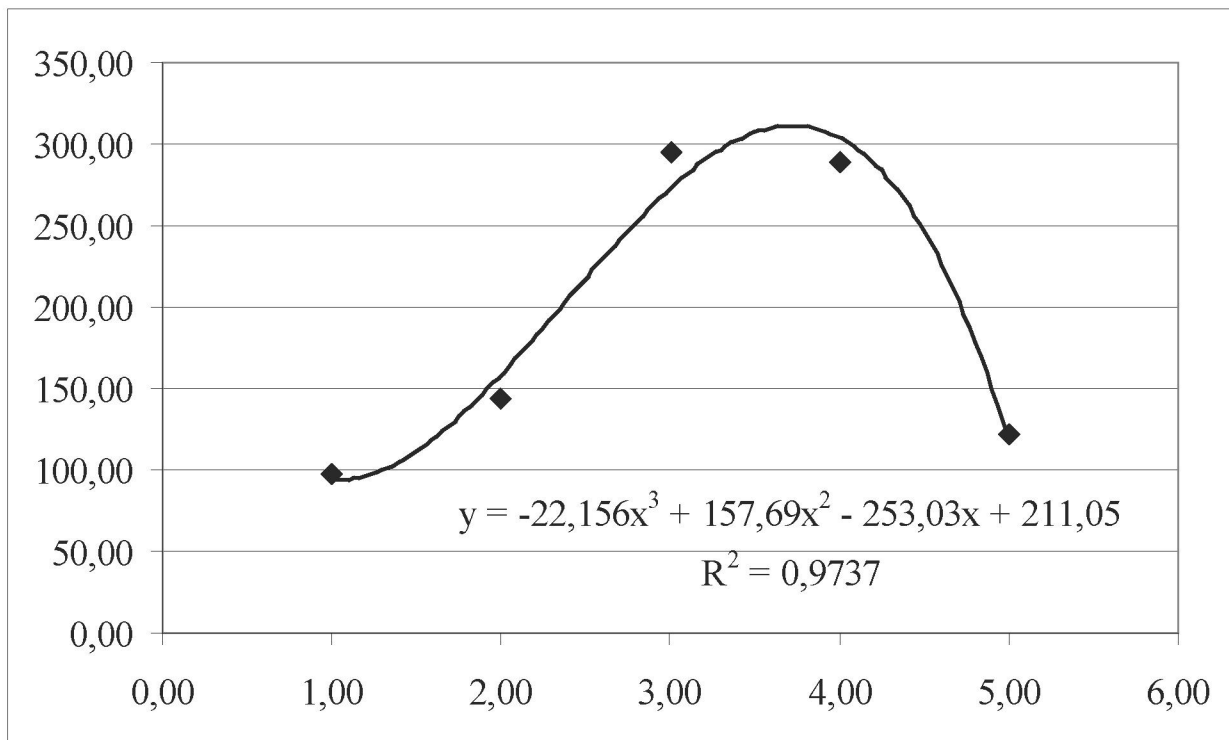

Рисунок 1. Графічне вираження регресійного рівняння за даними 2007-2011 р.

На підставі комп'ютерного аналізу, побудована модель набуде вигляду:

$$Y = (489,9 + 707,61 * X_1 - 1272,53 * X_2 - 2129,69 * X_3 + R) * K, \quad (2)$$

де X_1, X_2, X_3 – чинники моделі (крос-коефіцієнт, генеральний коефіцієнт ліквідності, чистий спред відповідно);

Y – результативний показник (фінансовий результат);

R – вільний член, що відображає неврахований ризик банку;

K – коефіцієнт значущості фінансової звітності консолідованих банків для кінцевого споживача звітності.

На підставі визначеної моделі можна зробити прогноз, що за умов незмінності решти чинників рівняння, зміна коефіцієнта значущості консолідованої фінансової звітності для кінцевого споживача звітності на 1% призведе до зміни результативного показника на 1% у тому ж напрямі, оскільки зв'язок між факторами та результатом моделі був встановлений як сильний та прямий.

Висновки. Відібрані чинники моделі перевірялися на довгостроковій перспективі, яка включає в себе період стабільності економіки, передкризовий період, що характеризується нестандартною динамікою показників, позитивних у короткостроковому періоді, але ж із руйнівним значенням для тривалої фази, та період економічної кризи, що характеризується загальним спадом і загостренням зовнішніх й опосередкованих для банків ризиків. За умов включення таких діаметральних характеристик, які повинні описуватися єдиним методом, запропонована модель є найбільш оптимальною для управління фінансовим результатом у нестабільних умовах економіки.

Література:

1. Consolidation of Banks Some Thoughts. Dr Rupa Rege Nitsure, Chief Economist, Bank of Baroda at "Financial Sector Seminar Series" ICRIER, April 8 2008 – Режим доступу : <http://www.icrier.org/pdf/Bank-Consol-April-8-08.pdf>
2. Тодосейчук Г. С. Типи консолідованих банківських установ та динаміка їх розвитку / Г. С. Тодосейчук // Розвиток фінансових методів державного управління національною економікою: зб. наук. праць ДонДУУ. – Донецьк: ДонДУУ, 2010. – Т. XI. – Серія "Економіка". – Вип. 173. – С. 478-489.
3. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібник / Л. О. Омелянович, О. О. Папаїка, А. Ф. Кононенко, О. В. Грицак, І. В. Попова; за заг. ред. Л. О. Омелянович. – Вид 2-ге, перероб. і доп. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2008. – 230 с.
4. Шабельник Т. В. Комп'ютерні системи обробки обліково-економічної інформації : навч. посібник / Т. В. Шабельник. – Донецьк : [ДонНУЕТ], 2009. – 120 с.